

УДК 338.432(477)

Дослідження складових ресурсного потенціалу Українського інституту експертизи сортів рослин

Попова О. П.

Український інститут експертизи сортів рослин, 15 вул. Генерала Родимцева, Київ, 03041, Україна,
e-mail: ok.pav.popova@gmail.com

Мета. Вивчення складових ресурсного потенціалу УІЕСР, сучасного стану розвитку УІЕСР при проведенні кваліфікаційної експертизи сортів рослин. **Методи.** Порівняння, узагальнення, програмно-цільовий, регресійного аналізу та економіко-математичного моделювання. **Результати.** Ресурсний потенціал УІЕСР варто розглядати як сукупність найбільш важливих: земельних, матеріально-технічних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів та нематеріальних ресурсів, що забезпечують його наукову та господарську діяльність, дають змогу створювати, впроваджувати та реалізовувати конкурентоспроможний процес польових і лабораторних досліджень з науково-технічної експертизи сортів рослин в Україні та забезпечувати ефективне виробництво сільськогосподарської продукції (з вирівнювальних посівів). Сукупність ресурсів визначає ресурсні можливості підприємства. Лише шляхом належного фінансування, проведення заходів, спрямованих на інноваційний розвиток галузі, технічне переоснащення УІЕСР, покращення матеріально-технічної бази для лабораторних та польових

досліджень, оснащення сучасним лабораторним обладнанням та малогабаритною селекційною технікою, оновлення застарілого парку селекційної техніки УІЕСР забезпечуватиме проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин на сучасному рівні, створить передумови для забезпечення гармонізованого єдиного підходу дослідної справи та отримання об'єктивних, достовірних та своєчасних результатів досліджень. **Висновки.** Визначено, що ресурсний потенціал УІЕСР містить основні види ресурсів: земельні, трудові, фінансові та інформаційні, він є об'єктивною умовою здійснення виробництва і відображає витратну сторону виробничого процесу. Основними напрямками формування системи ефективного використання і відтворення ресурсного потенціалу УІЕСР є забезпечення раціонального використання природних ресурсів та основних матеріальних засобів; застосування ресурсозберігаючих технологій; ефективне використання трудових ресурсів; забезпечення стабільності формування й ефективності використання внутрішніх і зовнішніх фінансових ресурсів; впровадження результатів інноваційного розвитку.

Ключові слова: ресурсний потенціал; кваліфікаційна експертиза; ресурси; відтворення; матеріально-технічна база.

Oksana Popova
<https://orcid.org/0000-0003-2587-2860>

УДК 574.341.581

Застосування біохімічних та молекулярних методів аналізу під час кваліфікаційної експертизи на ВОС

Присяжнюк Л. М.*, Гринів С. М., Шитікова Ю. В., Діхтяр І. О., Костенко А. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна,
*e-mail: prysiazhniuk_l@ukr.net

Мета. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного законодавства визначити основні нормативно-правові аспекти застосування біохімічних

та молекулярних маркерів в системі охорони прав на сорти рослин, зокрема експертизі на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС). **Методи.** Аналіз, порівняння та узагальнення. **Результати.** Залучення додаткових методів аналізу сортів рослин в процесі кваліфікаційної експертизи передбачено як міжнародним законодавством, так і нормативно-правовими актами України. Статтею 27 Закону України Про охорону прав на сорти рослин передбачено, що під час проведення кваліфікаційної експертизи Компетентний орган або експертний заклад має право направити заявнику запит про надання додаткових матеріалів, інформації, документів,

Larysa Prysiazhniuk
<https://orcid.org/0000-0003-4388-0485>
Svitlana Hryniv
<https://orcid.org/0000-0002-2044-4528>
Yuliia Shytikova
<https://orcid.org/0000-0002-1403-694X>
Iryna Dikhtiar
<https://orcid.org/0000-0001-7736-6121>
Anastasiia Kostenko
<https://orcid.org/0000-0003-0515-4730>

зразків, необхідних для встановлення новизни, відмінності, однорідності і стабільності сорту. В статті 4 зазначено, що якщо у міжнародному договорі, згода на обов'язковість якого в Україні надана Верховною Радою України, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені цим Законом та прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами, то застосовуються правила міжнародного договору. Відповідно до статті 12 Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин, до якої приєднана Україна, здійснюючи науково-технічну експертизу, орган з експертизи може вирощувати сорт або проводити інші необхідні випробування, поставити вимогу виростити сорт чи здійснити інші необхідні випробування, або врахувати результати вже проведених випробувань. Для цілей такої експертизи орган може вимагати від селекціонера надання будь-якої необхідної інформації, документів або матеріалу. З метою реалізації вимог Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин UPOV розроблені керівництва та документи рекомендаційного характеру щодо застосування біохімічних та молекулярних методів в експертизі на ВОС. Зокрема, документ серії TG (Test Guidelines)

TG/1/3 «General introduction to the examination of distinctness, uniformity and stability and the development of harmonized descriptions of new varieties of plants», інформаційний документ UPOV/INF/18 Possible Use of Molecular Markers in the Examination of Distinctness, Uniformity and Stability (DUS) та документ серії TGP (Test Guidelines Programme) TGP/15 Guidance on the use of biochemical and molecular markers in the examination of distinctness, uniformity and stability (DUS). В описаних документах міститься керівництво щодо застосування біохімічних та молекулярних маркерів під час експертизи на ВОС на основі схвалених UPOV моделей та приклади їх використання країнами-членами UPOV. **Висновки.** Таким чином, правові підстави використання біохімічних та молекулярних методів аналізу для цілей експертизи сортів рослин та подальшого контролю збереження сортових якостей визначені як на міжнародному законодавчому рівні, так на рівні нормативно-правових актів України.

Ключові слова: міжнародні нормативно-правові документи; Міжнародна конвенція з охорони нових сортів; Закон України Про охорону прав на сорти рослин.

УДК 633.9:631.54

Якість біомаси міскантусу за вирощування його на маргінальних землях в Лісостепу України

Присяжнюк О. І.*, Гончарук О. М.

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України, вул. Клінічна, 25, м. Київ, 03110, Україна, e-mail: ollpris@gmail.com

Мета. Розробити елементи технології вирощування міскантусу гігантського за умови вирощування їх на маргінальних землях. **Методи.** Дослідження проводили у 2019–22 рр. на Білоцерківській дослідно-селекційній станції ІВКІЦБ. Схема досліду передбачала інокуляцію рослин Азофосфорином, застосування вологоутримувача та позакореневе підживлення Гуміфілд 50 г/га та АміноСтар, 1,0 л/га. **Результати.** Встановлено що в 2020 р. максимальні параметри урожайності міскантусу формувались на варіанті застосування Азофосфору, адсорбенту та позакореневого підживлення Гумат калію (Гуміфілд) 50 г/га + Антистресант АміноСтар, 1,0 л/га – 7,92 т/га, в той же час як на чистому контролі отримано

лише 5,84 т/га. Наявність даних першого року не дозволяє вичленити більш повнофактори впливу, однак на нашу думку, застосування позакореневого підживлення в перший рік досліджень було менш ефективним на формування продуктивності рослин чим дія інших факторів. **Висновки.** Досліджено, що в середньому по досліді отримано вміст сухої речовини в біомасі 48,8%, целюлози 40,0%, лігніну 10,3% та золи 1,3%. Якісні зміни носили радше тенденційний характер та перебували в межах похибки досліді. Найбільшу продуктивність і збір енергії в досліді забезпечили варіанти застосування Азофосфору, адсорбенту та позакореневого підживлення Гумат калію (Гуміфілд) 50 г/га + Антистресант АміноСтар, 1,0 л/га – 23,8 т/га та 391,1 ГДж, в той же час як на чистому контролі отримано 17,5 т/га та 287,8 ГДж.

Ключові слова: міскантус гігантський; маргінальні ґрунти; обробіток ґрунту; вологоутримувач; позакореневе підживлення.

Oleh Prysiashniuk

<http://orcid.org/0000-0002-4639-424X>

Oleksandr Honcharuk

<https://orcid.org/0000-0002-7740-1334>